

Universitätsbibliothek Paderborn

Cvrsvs Theologici ...

Ea Brevitate Conscriptus, Qvam Tot Tantarvmqve Rervm Amplitudo Et
Varietas Patitvr ...

Quas Prima Pars Et Prima Secundæ Divi Thomæ Complectvntvr -
Qvæstiones Insvper Ad Mores & praxim spectantes, quæ peculiarem cum
Scholasticis habent connexionem, declarantur

Carleton, Thomas Compton

Leodii, 1659

Sect. IV. Aliud argumentum pro inclusione Attributorum in essentiâ: ubi
etiam satisfit auctoritati Patrum.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13718

ram; & S. Cyrillus Alexandrinus ibidem citatus numero sexto, dum *Attributa illa vocat quasi accidentia*, & modo accidentium de Deo dici & intelligi.

IX. *Quomodo Essentia Dei & attributa faciant unum per se.*

Objicies quintò: Ex Essentia & Attributis fit *Unum per se*, etiam ratione nostrâ; ergo *Attributa sunt de substantia Naturæ, seu Essentia.* Resp. Ad hoc ut *Attributa faciant unum per se* cum Essentia, etiam ratione nostrâ, sufficere quòd concipiuntur ut realiter cum eâ identificata, & ordinata essentialiter ad eam in omni genere entis complendam & perficiendam. P. Arriaga nihilominus hic, *Disputatione decima-sexta sect. I. n. 7.* ait, Si concipiuntur ut distincta ab Essentia, & quid ratione nostrâ eam consequens, non constituere cum eâ sub hoc conceptu unum per se rigorosè.

SECTIO QUARTA.

Aliud argumentum pro inclusione Attributorum in Essentia: ubi etiam satisficit auctoritati Patrum.

I. *Objic: hæc à parte rei identificantur cum Essentia; Ergo & ratione.*

Objicies sextò: *Attributa à parte rei sunt de Essentia; ergo & ratione nostrâ: ratio enim, ut recta sit, conformari debet rebus; ergo illud ratione nostrâ est Essentia quod à parte rei est Essentia: sicut illud ratione nostrâ est aurum, ferrum, &c. quod tale est à parte rei: eum ergo à parte rei attributa omnia sint Essentia, sunt etiam Essentia ratione nostrâ: Cui enim bono illa per intellectum & intentionaliter dividere, quæ realiter identificantur, & prioritatem illic imaginari ubi nulla est?*

II. *Essentia utriusque distincta dicitur à proprietatibus Metaphysicis.*

Sed contrâ: hæc enim obiectio non probat non posse varia in Deo prædicata sigillatim considerari & præscindi, quorum unum in alio formaliter non includatur; quod fieri posse ostendimus totâ Sectione primâ, & sect. secundâ, num. octavo, sed contendit, nullo id sine & utilitate fieri. At sanè si existimasset in hoc nihil esse utilitatis, non toties tamque accuratè Aristoteles, quem hac in parte sequuntur Philosophi, essentiam à proprietatibus Metaphysicis: *rationale*, inquam, in homine, ab *admirativo*, & *visibili* distinctisset. Non etiam tantâ semper curâ, Porphyrii prædicabilia Dialecticæ auditoribus prælegerentur, qui tractatus eò totus tendit ut modum doceat, quo res Physicæ una, in varia prædicata Metaphysicæ dividatur, si id nullo sine aut commodo fieri censeretur.

III. *Clarius res innoteſcunt dum per partes Metaphysicas evolvuntur.*

Dico itaque, maximam in hoc reperiri utilitatem: dum enim res quæpiam hoc modo evolvitur, & in diversa prædicata, quasi mentali quadam anatomia dividitur, ejus natura & proprietates multo clarius innoteſcunt, subtiliusque penetrantur, & minutissima quæque, ac veluti atomi in eâ contenti, perspicue discernuntur; quod non tam exactè præſtatur, dum quis rem eandem per modum tantum unius, & confusiore illo modo considerat.

IV. *Sintne attributa à realiter de Essentia Dei.*

Ad id verò quod in Objectione tangebatur, *Attributa scilicet realiter & à parte rei esse de Essentia Dei: video quidem nonnullos ita loquentes, ut Sotum in 4. Distinctione quadragesima-nonâ, quæstione tertiâ, articulo tertio, conclus. secunda.* Vaquez *Disputatione centesima decima-nonâ, numero undecimo.* Tannerum hic, *Disputatione se-*

R. P. Comptoni Theol. Scholast. Tom. I.

cundâ quæstione secundâ, dubio quinto, numero quarto, & alios. Sed non loquuntur de Essentia præcisè, & secundum rationem suam Metaphysicam conceptâ, sed latiori modo, prout idem sonat ac entitatem illam totam à parte rei existentem; hæc autem certum est includere per identitatem *Attributa, cum à parte rei nulla sit inter ea actualis distinctio.* Sunt ergo de Essentia Physicâ, non Metaphysicâ.

Essentia nō unquam latè sumitur.

Dices: Essentia Physica & Metaphysica à parte rei non distinguuntur: si ergo sint de Essentia Physicâ, erunt etiam de Essentia Metaphysicâ. Resp. Essentiam Metaphysicam esse Essentiam Physicam, non adequatè, & secundum suam latitudinem, sed inadæquatè sumptam. Essentia ergo Physica est entitas illa tota, homo exempli gratiâ, secundum omnia quæ dicit, & prout à parte rei existit: Essentia autem hominis Metaphysica, est unum tantum illius prædicatum per intellectum præcisum, quod ut sic conceptum, non adæquat Essentiam Physicam: proprietates enim Metaphysicas, *admirativum scilicet & visibile* (quæ tamen cum Essentia Physicè sumptâ identificantur) non includit magis quàm animal includit rationale. Mutatur ergo in argumento status, & à statu præcisionis proceditur ad statum realem; qui argumentandi modus, ut in summulis dici solet, semper habetur vitiosus. Quando ergo in argumento dicitur, *Essentia Physica & Metaphysica à parte rei non distinguuntur*, negandum est suppositum; nempe, Essentiam Metaphysicam, prout hoc nomine significatur, esse à parte rei: denotat enim essentiam Metaphysicè præcisam, sicut secundum omnes, animal non est à parte rei prout hoc nomine significatur; imò nec homo, sed Petrus, Paulus, Buccphalus, Rhebus, &c.

V. *Essentia Physica, & Metaphysica, quomodo distinguantur.*

Essentia Metaphysica minus latè patet quàm Physica.

Denique obicitur auctoritas Patrum: de quorum tamen mente satis constat ex dictis sect. secundâ, num. 5. 6. & 7. ubi tam apertè tum *Attributa inter se*, tum ab Essentia eos distinctisse vidimus, ut clarius hac in parte loqui omnino non potuerint. Siquando ergo contrarium insinuare videantur, vel Essentiam latè sumunt, prout idem est cum *substantia*, vel loquuntur in sensu identico, explicantes nimirum quid sit Deus, & quid in se à parte rei habeat: id enim declarare, eorum intererat, non autem in quos conceptus & prædicata per imperfectum nostrum intelligendi modum distingui ac dividi intentionaliter possit, hoc namque parum ad eorum intentionem faciebat.

VI. *Exponuntur quedam dicta Patrum circa mutuatam inclusionem Attributorum & Essentia.*

Hoc modo loquitur S. Augustinus libro sexto de Trinitate cap. 4. ab adversariis afferri solitus. *Humano quippe animo, inquit, non hoc est esse quod est fortem esse, aut prudentem, aut justum, aut temperatum. Potest enim esse animus, & nullam istarum habere virtutum. Deo autem hoc est esse, quod est fortem esse, aut justum esse, aut sapientem esse, & siquid de illa simplici multiplicitate, & multiplici simplicitate dixeris, quo substantia eius significetur.* Hæc S. Doctor: quæ nihil contra nostram conclusionem probant, imò pro eâ faciunt potius; dum Dei entitatem vocat *simplicem multiplicitem*, nempe re simplicem, multiplicem ratione, quæ illam in varia prædicata & attributa dividit intentionaliter ac distinguit. Eodem modo intelligendus est S. Augustinus libro de Cognitione veræ vitæ, capite septimo initio, dum dicit: *Dei spiritus est essentia invisibilis, totam vitam, totam sapientiam, totam æternitatem essentialiter possidens; idem ipsa vitæ, ipsa sapientia, ipsa veritas, ipsa justitia, ipsa æternitas existens.* Vult nimirum Deum hæc non contingenter,

VII. *Explicatio S. Augustini circa inclusionem Attributorum.*

S. Aug. lib. de Cognitione veræ vitæ, To. 9.

TOMVS I. sed maxime necessario in se continere, imò esse.

VIII. Similis est explicatio S. Bernardi libro quinto de Consideratione paulò ante medium, dicentis: Si bonum, si magnum, si beatum, sapientem, vel quicquid tale de Deo dixeris, in hoc verbo insinuat, quod est, EST: nempe hoc est ei esse, quod hac omnia esse: si & centum talia addas, non recessisti ab esse; si ea dixeris, nihil addidisti; si non dixeris, nihil minuisisti. Loquitur nimirum mellissus Doctor de Deo ut est à parte rei Ens omnimodè perfectum, atque nullam perfectionem ei adjici mente posse, quantumvis multiplicentur, quæ in ipso, antecederet ad intellectus operationem re ipsa non contineatur.

IX. Infinita hoc in genere ex Patribus congerunt oppositæ sententiæ assertores, quæ tamen omnia eadem patiuntur explanationes. Unum solummodo S. Anselmi dictum adjungam, quòd ei præcipuè videam fidere adversarios, & tanquam efficacissimum ad suam sententiam probandam affert P. Granado disputatione illà septimà citatà, num. 3. In Monologio ergo capite decimo-quinto, sic habet: Quid magis conspicuum, quid magis necessarium, quam quòd eadem natura sit ipsa justitia? Quapropter si queratur, quid sit ipsa summa natura, quid verius respondebitur, quam justitia? Quapropter cum queritur de illà, quid est? non minus congruè respondeatur, justa quam justitia. Quòd verò exemplo justitiarum esse conspicitur, hoc in omnibus, quæ similiter de ipsa natura dicuntur, intellectus sentire per rationem constringitur. Quicquid igitur de illà dicatur, non qualis, vel quanta, sed magis quid sit, demonstratur. Et capite decimo-quinto, cum plures divinas perfectiones enumerasset, subdit: Idem est quodlibet unum illorum, quòd omnia simul, &c.

X. Sed hæc S. Anselmi auctoritas nihilo melius adversariorum intentum probat, quam aliorum Patrum dicta, quæ jam explicuimus: hæc enim omnia, ut rectè Scotus, optimè intelliguntur in sensu reali & identico. Ideò verò ad quæstionem Quid est natura Divina? rectè respondeatur, Justitia: per nomen scilicet substantivum, quia hæc & ejusmodi perfectiones in Deo non sunt qualitates, sed substantia, ipsaque adedò entitas Dei.

XI. Quòd verò non quicquid est realiter in Deo, sit formale constitutum Divinæ Essentiæ, videtur manifestum in Divinis Relationibus, quas fieri omnes debent non ingredi conceptum Essentiæ; alioqui nulla ex Personis Divinis haberet totam Essentiam, cum nulla habeat omnes tres Relationes.

SECTIO QUINTA.

Tres aliæ sententiæ circa constitutum Divinæ Essentiæ.

I. OSTENDIMVS, Attributa conceptum Essentiæ Divinæ non ingredi, sed quantumvis cum ea realiter identificentur, esse nihilominus extrà rationem illius constitutivam, eamque nostro concipiendi modo, velut radicem subsequi, & ut supra Patres loquentes vidimus, Non esse Naturam, sed circa Naturam. Nunc ergo ulterius in quo Metaphysicus Naturæ, seu Essentiæ Divinæ conceptus situs sit, inquirendum.

II. Quorundam itaque opinio est, rationem ulti-

mò Essentiæ Divinæ constitutivam esse infinitatem, ut idem formaliter sit Deus, ac Ens infinitum. Sed contrà: vel enim per Infinitatem intelligunt perfectionem in omni genere Entis, ut idem sit Essentia Divina, ac quid habens formaliter omnem perfectionem possibilem: tunc autem relabuntur hi Auctores in sententiam hætenus impugnatam: Deus enim est infinite justus per Attributum Justitiæ, infinite misericors per Attributum Misericordiæ, & sic de cæteris: Ergo si Essentia Divina includat formaliter omnem perfectionem possibilem, includit Attributa, quòd superioribus sectionibus ostensum est, dici non posse.

III. Si verò per Infinitatem nihil aliud intelligant quam illimitatum existendi modum, finis omnis ac termini expertem: hæc ratio non Essentiæ tantum, sed Attributis etiam, omnique adedò prædicato Divino convenit: in Deo siquidem quicquid est, sine termino est, nullisque limitibus circumscriptum: & sicut Essentia in ratione Essentiæ, ita Potentia in ratione potentis, Justitia item, Misericordia, Bonitas, &c. in suo quaque genere est infinita.

IV. Hinc ergo aperte constat ultimum Essentiæ Divinæ, Metaphysicè sumptæ, constitutum non esse infinitatem, utpotè quæ est generale prædicatum, omnique rationi Deo inexistenti commune: constitutum autem Essentiæ, quòd talis, ut in omni re videmus, esse debet quòd illi peculiare, quòdque ei soli conveniat. Conf. ultimum cujusque rei constitutum, est etiam ejusdem ab omni alio distinctivum: nequit ergo esse quidquam illi cum aliis commune, sed quòd ei uni competat: Infinitas autem, ut dictum est, tam in Attributis reperitur, quam in Essentiâ.

V. Sicut ergo finitas non potest esse ultimum constitutum Entis creati, quia in omnibus reperitur; ita nec Infinitas, Entis increati: Essentiæ, inquam, Divinæ Metaphysicè sumptæ. Quamvis enim hic conceptus Substantia infinita Essentiam Dei distinguat ab omni ente creato, non tamen ab omni increato: Omnipotentia siquidem, Justitia, Bonitas, Attributa denique omnia & substantia sunt, & infinita.

VI. Secunda itaque aliorum sententia est, ultimum constitutum Divinæ Essentiæ esse Ens à se, vel ex se, vel per se, Ens increatum, vel etiam simpliciter Esse, seu habere essentialiter existentiam: eodem enim ferè hæc omnia recidunt: quòd namque est à se, vel ex se, necessario est, cum nullam habeat causam productivam, à qua in existendo dependeat, sicque nihil illud impedire potest quo minus existat. Hanc sententiam inter alios tenet P. Vekenus hic, Disp. 3. cap. 5. n. 19.

VII. Hæc sententia primo aspectu non parum in se habere videtur probabilitatis, eamque à nonnullis ex ejus fautoribus plausibiliter aliquando defensionem audivi. Si tamen quis eam propius intueatur, isdem fere patere incommodis videbit, quibus priorem sententiam obnoxiam fuisse ostendimus. Quamvis enim Ens à se, Ens necessarium, &c. exitum quiddam præ se ferant, & excellentiam sonent Deo dignam, Divinamque Essentiam ab omni creato distinguant, non tamen eam distinguunt ab omni increato, sed in cunctis Dei prædicatis includuntur, non minus quam Infinitas.

VIII. Cum ergo abstractius hic de Essentiâ loquamur, prout nimirum non à creaturis tantum, sed ab Attribu-

Assertus nonnulli, constitutum Essentiæ Divinæ esse Infinitatem.

Infinitas est prædicatum Attributis & Essentiæ commune.

Offenditur, Infinitatem non posse esse ultimum constitutum Divinæ Essentiæ.

Infinitas non magis est ultimum constitutum Entis increati, quam finitas creati.

Ens à se non constituit conceptum Dei Essentialem.

Difficilius quòd S. Anselmi.

Explicatur hæc S. Anselmi auctoritas.

Relationes Divinæ non sunt de formali conceptu Essentiæ.

Attributa conceptum Essentiæ non ingrediuntur.